

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lagstiftning om beskattning av avtal som gäller lån eller återköp av värdepapper

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I propositionen föreslås att i inkomstskattelagstiftningen skall införas bestämmelser om beskattning av värdepappersöverlåtelser vilka grundar sig på avtal om lån eller återköp av värdepapper samt bestämmelser om beskattning av dividendersättning som betalas i stället för den dividend som under avtalets giltighetstid förfaller på aktier som avses i avtalet.

Syftet med propositionen är att skapa bättre förutsättningar för verksamhet som innebär återköp eller lån av värdepapper så, att de som tillhandahåller värdepapper för försäljning eller utlåning ges möjlighet att delta i verksamheten utan att drabbas av de skattemkostnader som uppstår när värdestegringen på värdepapperen realiserar samt att införa enkelbeskattning av dividend som utdelas på aktier som avtalen avser.

Överlåtelse av värdepapper mellan parterna i ett avtal om lån eller återköp av värdepapper skall inte i den faktiske ägarens beskattning betraktas såsom överlåtelse, om denne beskattas enligt lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet och överlåtelsen sker för fullgörande av avtalet. En sådan överlåtelse skall inte anses medföra överlåtelsevinst eller överlåtelseförlust och värdepapperen skall förbli en del av den faktiska ägarens tillgångar utan att hans anskaffningsutgift förändras. Bestämmelserna

innebär ett undantag från de allmänna reglerna om beskattning av överlåtelsevinster, och för att de skall bli tillämpliga krävs enligt propositionen bl.a. att en myndighet har fastställt avtalsvillkoren och att avtalet clearas hos en clearingorganisation.

Den ersättning som den faktiska ägaren av aktierna får i stället för dividend som förfaller till betalning under avtalets giltighetstid skall såväl hos betalaren som hos mottagaren beskattas enligt reglerna om beskattning av dividend. Dividendersättningen skall berättiga mottagaren till gottgörelse för bolagsskatt. Hos betalaren skall dividendersättningen beaktas vid kalkyleringen av inkomstskattens minimibelopp och inte vara en avdragbar utgift i beskattningen. Dividendersättning som betalas till begränsat skattskyldiga skall källbeskattas på samma sätt som vanlig dividend.

I propositionen ingår förslag till lagar om ändring av inkomstskattelagen, lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet, lagen om beskattning av begränsat skattskyldig för inkomst och förmögenhet, lagen om gottgörelse för bolagsskatt och lagen om beskattningsförfarande.

Lagarna avses träda i kraft så snart som möjligt efter att de har godkänts och blivit stadfästa.

ALLMÄN MOTIVERING

1. Nuläge

1.1. Lagstiftning och praxis

Återköpsavtal och låneavtal

Med avtal om återköp av värdepapper,

dvs. en repa (eng. repurchase agreement) avses ett avtal som innebär att köparen och säljaren samtidigt som de kommer överens om försäljningen ingår ett ömsesidigt förpliktande avtal om att köparen efter en överenskommen tid skall sälja motsvarande mängd värdepapper av samma slag som han

nu köper till den ursprunglige säljaren. I samband med den första överlåtelsen fastställs också ett fast återköpspris. Köparen får full äganderätt till värdepapperen och kan utöva alla förvaltningsbefogenheter som är förenade med dessa samt även överlåta värdepapperen vidare. Den första köpeskillingen motsvarar i allmänhet det kapital som är bundet i värdepapperen, medan återköpspriset är högre. Prisskillnaden är säljarens ersättning till köparen för att han under avtalsperioden har fått disponera ifrågavarande penningbelopp.

I ett avtal om lån av värdepapper överlåter ägaren temporärt och mot ersättning sina värdepapper till någon som tillfälligt är i behov av sådana värdepapper. Dessutom får långivaren i allmänhet en ersättning som motsvarar värdepapperens avkastning under lånetiden. I motsats till vad som är fallet i fråga om återköpsavtal betalas däremot ingen ersättning för värdepapperens kapitalvärde. Låntagaren förbinder sig att vid lånetidens utgång återlämna motsvarande värdepapper till långivaren. Låntagaren får oinskränkt äganderätt till värdepapperen och kan t.ex. överlåta dem vidare. Till säkerhet för sin förpliktelse pantsätter låntagaren i allmänhet annan egendom, t.ex. andra värdepapper eller kontanter. Om pengar används såsom säkerhet, motsvarar låneavtalet i ekonomiskt hänseende en repa. Avtal om värdepapperslån kan obligationsrättsligt karakteriseras såsom en varuskuld, i vilken gäldenären beviljas kredit i form av en viss mängd värdepapper.

Ändamålet med avtalen

Parterna kan ha olika motiv för att ingå återköps- eller låneavtal.

Återköpsavtalen är först och främst ett finansieringsmedel såväl för parter som är aktiva på värdepappersmarknaden som för innehavare av långfristiga värdepappersinvesteringar. En marknadsgarant eller värdepappersförmedlare kan finansiera sin värdepappersportfölj genom att med återköpsvillkor sälja värdepapper ur portföljen. Företag och andra samfund kan tillfredsställa ett kortfristigt finansieringsbehov genom att på återköpsvillkor sälja värdepapper som de innehar såsom långfristiga investeringar. Återköpsavtalet motsvarar då ett kreditavtal i pengar för vilket kredittagaren ger värdepapper såsom säkerhet.

I en investeringsstrategi som baserar sig på utnyttjandet av ränteskillnaden mellan kort- och långfristiga lån kan återköpsavtal också användas så, att långfristiga placeringar i skuldebrev finansieras med en repa till lägre ränta. De som placerar medel i skuldebrev som är utställda i utländsk valuta kan också använda återköpsavtal för att undvika valutakursrisker så, att de säljer skuldebrev genom repor i samma valuta. Den skuld som uppstår täcker då den valutarisk som är förknippad med den ursprungliga investeringen.

En köpare ingår i allmänhet återköpsavtal för att få ytterligare avkastning på sina medel. Företagen kan t.ex. placera sitt kassaöverskott i repor.

Repor används också i den inbördes penningmarknadshandeln mellan bankerna samt mellan bankerna och Finlands Bank. Centralbankerna använder repor såsom instrument för sin penningpolitik.

Såväl repor som låneavtal kan dessutom användas för att säkra att leveransförpliktelser till följd av handel med värdepapper fullgörs. En säljare som har förbundit sig att leverera värdepapper, men inte kan fullgöra denna förpliktelse därför att han har sålt mer värdepapper än han har eller av annan orsak, kan genom återköps- eller värdepapperslåneavtal skaffa ersättande värdepapper och på detta sätt undvika leveranstörningar. Sådan överförsäljning av värdepapper kan vara medveten. En investerare som tror att kursen för ett bestämt värdepapper kommer att sjunka, kan sälja lånade värdepapper och efter att kursen har sjunkit skaffa ersättande värdepapper till ett lägre pris.

För långivaren är motivet att få tilläggsavkastning på sin investering. Tilläggsavkastningen kan till sin nivå t.ex. vara ett belopp som motsvarar en tvåprocentig årlig avkastning på värdepapperens marknadsvärde.

På den finländska finansieringsmarknaden har användningen av avtal om återköp och lån av värdepapper enligt internationell förebild kommit att få en sådan struktur att återköpsavtalen är vanligast på penning- och skuldebrevmarknaden, medan låneavtalen är instrument som är typiska för aktiemarknaden. Merparten av repahandeln med skuldebrev gäller statens benchlån. En del av clearingen sköts av Finlands Värdepapperscentral Ab (nedan *Värdepapperscentralen*).

Merparten av den låneverksamhet med värdepapper som idkas i Finland torde ske hos SOM Ab, i handeln med LEX-aktielåne-

avtal. LEX-aktielåneavtalen är sådana standardiserade derivatinstrument som avses i 3 kap. 1 § lagen om handel med standardiserade optioner och terminer (772/1988). Ett aktielån består tekniskt av två nollpristerminer, av vilka den första förfaller omedelbart och leder till att värdepapperet ges som lån. SOM Ab blir clearingmedlem i avtalet så, att lånet i verkligheten alltid ges till SOM Ab, samtidigt som ett lån upptas hos SOM Ab. Långgivaren och -tagaren är följaktligen okända för varandra. Låntagaren är skyldig att återbetala de dividender som eventuellt förfaller under avtalets giltighetstid. Den underliggande egendomen utgörs av 100 st i reglementet angivna aktier av samma slag, vilka har överförts till värdeandelssystemet. Avtalstiden är högst 9 månader. Handeln sker inom ramen för ett telefonmarknads-system så, att mäklare som företräder låntagarna lämnar anbud hos SOM:s mäklare. Anbuden gäller premiens storlek, som bestäms enligt efterfrågan och utbud.

Beskattning och bokföring

De enda skattebestämmelser som uttryckligen gäller repor eller värdepapperslån ingår i 47 b § lagen angående stämpelskatt (662/1943). Paragrafen trädde i kraft från början av 1996 och föreskriver att stämpelskatt inte skall betalas för avtal som gäller överlåtelse på återköpsvillkor av vissa masskuldebrevslån. Inkomstbeskattningen av avtal om återköp och lån av värdepapper baserar sig däremot på tolkning av lagens allmänna bestämmelser.

Frågan om beskattning av aktielåneavtal har behandlats i ett opublicerat avgörande från 1996 av högsta förvaltningsdomstolen (HFD 1996:1266). Enligt avgörandet, som gällde ett avtal om lån av aktier, skulle sådan långivning i beskattningshänseende betraktas såsom överlåtelse. Skattepliktigt överlåtelsepris var aktiernas gängse värde vid överlåtelsepunkten. Långgivaren ansågs därför få en fordran som motsvarade aktiernas gängse värde. När aktierna återbördades till långgivaren ansågs ett nytt fäng uppstå för honom. Anskaffningsutgiften för de återbördade aktierna var då värdet av den fordran som uppstått vid långivningstidpunkten. I låntagarens beskattning skulle såsom anskaffningsutgift för de lånade aktierna betraktas aktiernas gängse värde vid lånetidpunkten. Samma gängse värde skulle sedan

betraktas såsom skattepliktigt överlåtelsepris för låntagaren när denne återbördade aktierna till långgivaren. Om låntagaren under lånetiden överlät aktierna till tredje man, skulle överlåtelsepriset betraktas såsom hans skattepliktiga inkomst. När låntagaren förvärvade aktier som han skulle överlämna till långgivaren i stället för dem som han hade överlåtit vidare, skulle utgiften för anskaffning av dessa vara avdragbar såsom anskaffningsutgift i beskattningen. Ersättning som betalades för lånet skulle vara skattepliktig inkomst för långgivaren och avdragbar utgift för låntagaren.

I bokföringen behandlas avtal om värdepapperslån på ett annat sätt än i beskattningen. Enligt bokföringsnämndens utlåtande 1345/1995 skall utlånade aktier under hela lånetiden upptas i långgivarens balansräkning. I bokslutet upptas aktierna till det värde som bestämmelserna för ifrågavarande egendoms-slag föreskriver. En premie eller ett vederlag till långgivaren periodiseras enligt prestationsprincipen och upptas i bokslutet under övriga finansiella intäkter. Kan låntagaren inte återställa aktierna och får långgivaren till följd av realisering av säkerheten annat vederlag, anses han ha fått en försäljningsvinst eller lidit en försäljningsförlust som motsvarar skillnaden mellan den oavskrivna anskaffningsutgiften och vederlaget. Låntagaren skall inte registrera aktierna i sin bokföring. Om han säljer aktierna till tredje man, skall han ta upp försäljningspriset i sin balansräkning såsom kortfristig skuld till långgivaren. Om låntagaren på aktiemarknaden köper aktier för att överlämna dessa till långgivaren i stället för de ursprungliga, anses han få en vinst eller lida en förlust som motsvarar skillnaden mellan försäljningspriset och inköpspriset för de nya aktierna. Kan låntagaren inte skaffa de aktier som behövs för fullgörandet av avtalet, skall han i sin bokföring göra en obligatorisk reservering för denna utgift. Premier eller andra vederlag som låntagaren har betalt för lånet skall han med tillämpning av prestationsprincipen periodisera i sin resultaträkning.

Rättspraxis om inkomstbeskattning av repor existerar inte, åtminstone inte avgöranden av högsta förvaltningsdomstolen. Med hänsyn till ovan nämnda avgörande, som gällde beskattning av värdepapperslån, är det dock uppenbart att en repa i beskattningen skall betraktas såsom två rättshandlingar, dvs. två överlåtelser.

Enligt bokföringsnämndens utlåtande 1377/1996 är det förenligt med god bokföringssed att behandla repor såsom sedvanlig värdepappershandel, men nämnden rekommenderar dock att en repa i första hand skall bokföras såsom försträckning av penningmedel. Köparen bokför då en fordran på säljaren och säljaren håller kvar värdepapperen i sin balansräkning, men uppger dem såsom panter i bilagorna till bokslutet. Skillnaden mellan inköps- och försäljningspriset periodiseras i bägges bokföring såsom ränta under avtalets giltighetstid.

2. Reformbehovet

2.1. Effektivisering av värdepappershandeln och clearingverksamheten

De reformer som under den senaste tiden har genomförts inom värdepapperslagstiftningen har främst haft som mål att förbättra verksamhetsbetingelserna för värdepappersmarknaden och effektivera clearingen av avsluten.

Mot slutet av 1995 fattades beslut om att grunda Finlands Värdepapperscentral Ab, som skall verka såsom nationell värdepapperscentral för Finland. Avsikten är att värdepapperscentralen centraliserat skall tillhandahålla staten, centralbanken och marknadsparterna basservice i anslutning till hantering av värdeandelar och clearing av avslut. För att centralen skulle kunna inleda sin verksamhet, ändrades från början av innevarande år lagen om värdeandelssystemet (826/1991) så, att bestämmelser om Värdepapperscentralen togs in i lagens 3 kap. Dessutom ändrades också fyra andra lagar. Avsikten var att göra Värdepapperscentralen till en kostnadsintensiv, säker och internationellt konkurrenskraftig bokföringscentral och clearingorganisation för värdeandelar. Genom denna åtgärd ville man trygga förutsättningarna för uppkomsten av nationellt enhetliga, likvida och öppna aktie- och räntemarknader.

Regeringen avlät den 31 oktober i år till riksdagen proposition med förslag till lagstiftning om clearingsverksamhet inom värdepappershandeln. Genom de bestämmelser som föreslås i nämnda proposition försöker man effektivera och förbättra värdepappersmarknadens verksamhet. Målet är att trygga och förbättra värdepappersmarknadens verksamhetsbetingelser i en verksamhetsmiljö som ständigt förändras och internationalise-

ras. Ett medel att uppnå detta är att genom lagstiftning skapa förutsättningar för värdepapperslåne- och repoverksamhet.

I värdepappersmarknadslagen skall ingå specialbestämmelser om återköpsavtal och avtal om värdepapperslån. I lagen skall bl.a. föreskrivas hur värdepappersförmedlarna får använda sina kunders värdepapper i sådana avtal. Clearing av återköps- och värdepapperslåneavtal skall endast få bedrivas av clearingorganisationer som har beviljats koncession för ändamålet. Regleringen skall inte gälla LEX-aktielån, vilka omfattas av lagen om handel med standardiserade optioner och terminer.

Möjligheterna att bedriva återköps- och låneverksamhet förbättrar situationen för avtalsparter som på ett eller annat sätt har förbundit sig att idka handel och leverera värdepapper. Många marknadsparter och clearingcentraler behöver återköps- och låneavtal för att kunna hantera sina risker. I synnerhet för marknadsgaranterna är det viktigt att det finns möjligheter till temporära anskaffningar av värdepapper. Marknadsgarantverksamhet och clearingsverksamhet medför mindre risker om det vid behov finns möjligheter till snabba anskaffningar av värdepapper på marknaden när en marknadsgarantförpliktelse skall fullgöras. När värdepapper kan lånas på marknaden, minskar också riskerna i anslutning till överförsäljning. Möjligheten att låna också sådana värdepapper som i allmänhet endast finns att tillgå i begränsad utsträckning förbättrar likviditeten på marknaden och minskar risken för marknadsstörningar. Återköps- och värdepapperslåneavtalen innebär att antalet värdepappersavslut kan ökas, vilket resulterar i effektivare prisbildning på marknaden. Marknadsparterna kan också effektivare än tidigare dra nytta av vad de tror om marknaden, eftersom överförsäljning inte automatiskt leder till problem. Möjligheterna att ingå återköps- och låneavtal kan därför öka omsättningen på värdepappersmarknaden.

En fungerande repa- och aktielånemarknad har betydelse också för emittenterna. Möjligheterna att anlita återköps- och låneavtal förbättrar möjligheterna att emittera nya värdepapper och sänka medelanskaffningskostnaderna.

Till lagen angående stämpelskatt fogades från ingången av 1996 en ny 47 b §, som föreskriver att stämpelskatt inte skall betalas för avtal som gäller överlåtelse av värdepap-

per i förening med återköpsvillkor, då avtalet gäller masskuldebrev som förfaller till betalning senare än ett år efter emissionen eller vissa gäldenärsförbindelser på penningmarknaden vilka förfaller inom ett år efter emissionen. Avsikten med lagändringen var att avhjälpa osäkerheten i fråga om stämpelbeskattning av sådana återköpsavtal som var viktiga för att kapitalmarknaden skulle fungera. Lagändringen föreslogs av en arbetsgrupp som hade i uppgift att utreda behovet och möjligheterna att undanröja sådana stämpelbeskattningens vilka hindrade en utveckling av värdepapperslåne- och reparatorknader för statens masskuldebrevslån samt att klarlägga vilka problem inkomstbeskattningen av sådana låneavtal och repor medförde med tanke på utvecklingen av sekundärmarknaden för statens skuldebrev. Arbetsgruppen kom dock inte med några förslag om ändring av inkomstbeskattningen, bl.a. därför att högsta förvaltningsdomstolen då inte ännu hade avgjort ett besvär som gällde centralskattenämndens förhandsbesked om beskattningen av ovan nämnda aktielåneavtal.

Det är uppenbart att de ändringar som har genomförts eller föreslås i värdepapperslagstiftningen samt ovan nämnda ändring av lagen angående stämpelskatt ännu inte är tillräckliga, utan att ytterligare åtgärder behövs för att bruket av repor och låneavtal skall främjas. Representanter för värdepappersbranschen anser att den omständigheten att en värdestegring som uppstår i samband med ett avtal om återköp eller lån av värdepapper realiserar i inkomstbeskattningen är en av de viktigaste orsakerna till att investerare fortfarande inte på önskat sätt har engagerat sig i repa- och värdepapperslåneverksamheten. För att material i den omfattning som behövs för en fungerande marknad skall stå till förfogande, är det särskilt viktigt att man får med stora institutionella investerare.

2.2. Enkelbeskattning i samband med lån av aktier

I rättspraxis har man inte tagit ställning till vem som skall anses ha fått inkomst av dividend och därtill ansluten gottgörelse för bolagsskatt när en dividend förfaller till betalning medan ett avtal om återköp eller lån av värdepapper är i kraft. LEX-aktielån anses i beskattningen vara en åtgärd som omfattar två överlåtelse. Dividend som utbetalas på

aktier vilka omfattas av ett sådant låneavtal samt den därtill anslutna gottgörelsen tillhör enligt rådande uppfattning låntagaren. Ersättning som låntagaren betalar till långgivaren för dividend som har förfallit till betalning under avtalsperioden skall likaså enligt rådande uppfattning betraktas såsom avdragbar utgift för betalaren. Detta gäller situationer där bestämmelsen i 28 § lagen om beskattningsförfarande (1558/1995) inte blir tillämplig. Frågan under vilka förhållanden denna 28 § kan tillämpas på arrangemang av den typ som beskrivs ovan har inte prövats i rättspraxis.

Låntagarens rätt till den gottgörelse för bolagsskatt som är förknippad med dividenden och hans rätt att i beskattningen göra ett avdrag som motsvarar det belopp som han har betalt såsom ersättning till långgivaren kan medföra att den enkelbeskattning av utdelad vinst som är syftet med lagen om gottgörelse för bolagsskatt (1232/1988) inte förverkligas.

Gottgörelsen för bolagsskatt innebär att dubbelbeskattning av utdelad vinst avvärjs genom att aktieägaren får gottgörelse för den skatt som bolaget har betalt. Gottgörelsen bestäms enligt den dividend som aktieägaren erhåller. Om dividendinkomsten är skattefri för mottagaren, dvs. om dubbelbeskattning inte förekommer, skall enligt 2 § lagen om gottgörelse för bolagsskatt inte heller gottgörelse beviljas. Skattefria och utländska samfund har t.ex. inte rätt till gottgörelse. De kan dock genom ett låne- eller återköpsavtal för dividendbetalningstiden överlåta sina aktier till någon som har rätt till gottgörelse. Låntagaren, som temporärt har fått aktierna i sin besittning, lyfter då dividenden och gottgörelsen mot att han till den faktiske ägaren betalar en ersättning som täcker den dividendinkomst som denne har gått miste om samt åtminstone delvis den gottgörelse som han själv har erhållit. Eftersom huvudregeln är att en ersättning som låntagaren betalar till långgivaren är avdragsgill utgift för honom, blir slutresultatet att låntagaren får full gottgörelse för den skatt som bolaget har betalt utan att hans eller den faktiska ägarens beskattningsbara inkomst samtidigt på motsvarande sätt ökar. Målet för systemet med gottgörelse för bolagsskatt, nämligen enkelbeskattning av utdelad dividend, uppnås alltså inte. I stället för aktielåneavtal kan också t.ex. en repa användas.

De som vinner på lånearrangemanget är

skattskyldiga som inte är berättigade till gottgörelse för bolagsskatt eller som inte kan utnyttja gottgörelsen i sin beskattning.

Exempel:

Det skattefria samfundet A äger aktier i X Ab. Aktierna berättigar till en dividend på 100 000 mark. Dividenden får lyftas 1.5. För A blir dividenden skattefri, men han är å andra sidan inte berättigad till den gottgörelse för bolagsskatt som är förknippad med dividenden.

I stället för att lyfta dividenden beslutar A att för tiden mellan 30.4. och 1.6. låna ut sina aktier till B Ab, eftersom B har lovat kompensera A för lånet genom att ge honom 20 000 mark såsom premie och 100 000 mark såsom ersättning för den dividend som B får lyfta under avtalstiden. Lånet medför att A i stället för en inkomst på 100 000 mark får en skattefri inkomst på 120 000 mark.

För B Ab är den skattepliktiga inkomsten 100 000 mark, vilket bolaget lyfter i kontant dividend, samt den därtill anslutna gottgörelsen för bolagsskatt, 7/18 av dividendbeloppet eller 38 889 mark. Avdragsgill utgift för B blir å andra sidan de belopp som han betalar till A, nämligen premien, 20 000 mark, och ersättningen för den kontant utbetalda dividenden, 100 000 mark. Dessa åtgärder ökar alltså B Ab:s skattepliktiga inkomst med summan av den kontant utbetalda dividenden och gottgörelsen, från vilken avdras den premie och dividendersättning som B har betalt, varför ökningen blir 18 889 mark. För denna inkomst betalar B Ab skatt enligt samfundsskattesatsen, som är 28 procent, varför skatten blir 5 289 mark. Eftersom gottgörelsen, 38 889 mark, räknas B till godo på samma sätt som en förskottsskattebetalning, ger åtgärden parterna en gemensam nettovinst på 33 600 mark (38 889 mk - 5 289 mk), varav A får 20 000 mark och B 13 600 mark. Den oanvända gottgörelsen, dvs. 33 600 mark, kan B Ab använda för betalning av sina övriga skatter för skatteåret eller senare skatteår, dock inte för längre tid än 10 skatteår.

Skattevinstens belopp beror på vilken ersättning B betalar till A. Störst är den när B, utom att han till A betalar ett belopp som motsvarar nettodividenden, också betalar ett belopp som motsvarar gottgörelsen för bolagsskatt, varvid åtgärden resulterar i att ing-

en beskattningsbar inkomst alls kvarstår för B. Skattevinsten, som i sin helhet kommer A till godo, uppgår då till samma belopp som hela gottgörelsen, eller 38 889 mark.

Aktielåneavtal som medför skatteförmåner är ett arrangemang som klart strider mot målen för systemet med gottgörelse för bolagsskatt, även om parternas ekonomiska motiv t.ex. vid användning av LEX-aktielån inte uttryckligen skulle basera sig på strävan att uppnå skattevinster. Det kan dock anses klart att en del av den nuvarande aktieutlåningen baserar sig uteslutande på skattesynpunkter.

3. Propositionens mål och de viktigaste förslagen

3.1. Mål

Målet för propositionen är att skapa bättre förutsättningar för repo- och värdepapperslåneverksamhet, vilket man försöker åstadkomma genom att ge dem som tillhandahåller värdepapper för försäljning eller utlåning möjligheter att delta i verksamheten utan de skatteomkostnader som beskattningen av överlåtelsevinst medför.

Ett annat mål är att se till att enkelbeskattning förverkligas vid lån och återköp av aktier.

3.2. De viktigaste förslagen

Beskattning av överlåtelser som grundar sig på återköps- eller låneavtal

I propositionen föreslås att överlåtelser som görs för att fullgöra avtal om återköp eller lån av värdepapper och som uppfyller vissa föreskrivna villkor inte i den egentliga ägarens beskattning skall betraktas såsom överlåtelser. Avtalen skall följaktligen behandlas på samma sätt i beskattningen som i bokföringen, där avtalen behandlas utgående från åtgärdens ekonomiska karaktär.

Förslaget innebär att långgivaren i ett låneavtal eller säljaren i ett återköpsavtal inte skall drabbas av direkta skattepåföljder till följd av åtgärden. De värdepapper som avtalet gäller skall i inkomstbeskattningen i alla avseenden betraktas såsom långgivarens eller säljarens tillgångar utan att anskaffningsutgiften för värdepapperen påverkas. I beskattningen av låntagaren och i återköpsavtal köparen skall låntagningen och åter-

lämnandet av aktierna samt på samma sätt köpet och återförsäljningen av värdepappren däremot betraktas såsom överlåtelse, med de verkningar som framgår av högsta förvaltningsdomstolens ovan refererade avgörande.

För att undantagsbestämmelsen skall tillämpas, måste vissa villkor vara uppfyllda. Villkor ställs bl.a. i fråga om arten av värdepapper som avtalet kan gälla, godkännande av avtalsvillkoren som skall inhämtas av en myndighet samt det sätt på vilket avtalen skall clearas. Avsikten är att villkoren skall kanalisera skattestödet enligt vad som är motiverat med hänsyn till strävan att främja offentlig handel med värdepapper samt garantera att det finns tillräckliga möjligheter att utöva tillsyn.

Bestämmelserna skall tillämpas endast på dem som beskattas enligt lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet. Den absoluta majoriteten av låne- och återköpsverksamheten kommer tydligen att röra sig inom ramen för näringsbeskattningen då näringsidkare lånar eller köper värdepapper för sin näringsverksamhet eller överlåter värdepapper ur sin portfölj, för att på detta sätt skaffa sig tilläggsavkastning.

Beskattningen av förfallen dividend på låna- de aktier

Alternativa lösningar

De problem som med tanke på systemet med gottgörelse för bolagsskatt är förknippade med låne- och repaverksamheten av aktier beror i grund och botten på att dividendinkomst beskattas på olika sätt beroende på vem mottagaren, dvs. den skattskyldige är. Genom ett låneavtal kan dividenden och gottgörelsen kanaliseras till en mottagare som kan utnyttja gottgörelsen effektivare än vad som vore möjligt för den faktiska ägaren. Denne, som inte själv skulle ha rätt till gottgörelse, får av låntagaren ersättning i pengar för utebliven dividend och gottgörelse. Eftersom penningersättningen i allmänhet skall betraktas såsom avdragbar utgift för betalaren, även om den inte är skattepliktig inkomst för mottagaren, förverkligas inte den enkelbeskattning av inkomsten som är målet för gottgörelsesystemet.

Man kan försöka lösa problemet på olika sätt. För det första kunde man ta ifrån låntagaren rätten till gottgörelse för bolagsskatt

om långgivaren är ett samfund som inte såsom dividendtagare själv skulle ha rätt till sådan gottgörelse. Lösningen kompliceras dock av att den förutsätter att parterna känner till hur motparten beskattas. Det är inte möjligt att tänka sig att låntagarens rätt till gottgörelse skulle vara beroende av hur långgivaren beskattas. Denne förblir kanske helt obekant för låntagaren. I t.ex. ett LEX-aktielåneavtal behöver låntagaren och långivaren inte nödvändigtvis känna varandra, utan bägge får SOM Ab såsom avtalspart. Också Värdepapperscentralens låneverksamhet är upplagd så, att parterna inte nödvändigtvis känner varandra. Värdepapperscentralen kan i framtiden övergå till s.k. automatutlåning, vilket innebär att ett clearingdatasystem omedelbart när det upptäcker ett dröjsmål med leverans av värdepapper automatiskt lånar ut de värdepapper som behövs för att ersätta bristen. Även med tanke på en sådan clearingmiljö är det omöjligt att tänka sig att den ena avtalspartens ställning i beskattningshänseende skulle vara beroende av den andra partens.

Av ovan nämnda skäl måste regleringen anpassas till en låneverksamhet där bägge parterna är okända för varandra, vilket i sin tur begränsar antalet möjliga alternativ.

Inom OECD har man under flera års tid kartlagt de skatteproblem som är förknippade med lån av värdepapper samt nationella sätt att lösa dessa. Jämförelsevis få länder har infört specialbestämmelser om beskattning av dividend- och ränteavkastning som förfaller till betalning under avtalstiden. Länder som tillämpar gottgörelsesystemet och där repo- och låneverksamheten å andra sidan är välutvecklad är främst Frankrike och Storbritannien.

I Frankrike förhåller sig lagstiftaren negativt till avtal som sträcker sig över dividendutdelningstidpunkten. Förfaller under avtalstiden sådan ränta eller dividend på värdepapperet vilken berättigar till gottgörelse för bolagsskatt, skall på avtalet t.ex. inte tillämpas de i skattehänseende fördelaktiga reglerna om beskattning av överlåtelsevinst, vilka i hög grad påminner om de undantag från den normala beskattningen av överlåtelsevinster som föreslås i denna proposition. Den nationella franska värdepapperscentralen SICOVAM clearar inte heller sådana avtal. Avtal som sträcker sig förbi tidpunkten för dividendutdelningen är visserligen tillåtna, men skattepåföljderna leder till att mycket få

sådana avtal ingås.

I Storbritannien trädde nya bestämmelser om beskattning av värdepapperslåneavtal i kraft från början av juli i år. Dividender som förfaller till betalning under avtalstiden beskattas utgående från flow-through-principen. Dividendersättning som låntagaren betalar till långgivaren behandlas i beskattningen på samma sätt som dividend utdelad av låntagarbolaget. Bestämmelserna tillämpas inte bara på lån av aktier, utan rent allmänt också i andra situationer där en part (*dividend manufacturer*) genom ett avtal eller annat arrangemang som gäller överlåtelse av aktier är skyldig att till den andra parten betala ett belopp som motsvarar dividenden (*manufactured dividend*).

Förslag

Förslaget utgår från det alternativ som tillämpas i Storbritannien. Det tryggar enkelbeskattning av inkomsten och lämpar sig samtidigt väl för en clearingmiljö där parterna inte känner varandra.

Enligt förslaget skall den betalning som låntagaren erlägger till långgivaren såsom ersättning för utebliven dividend betraktas såsom dividend såväl i betalarens som mottagarens beskattning. Ersättningen föreslås i lagstiftningen gå under namnet dividendersättning.

I låntagarens, dvs. betalarens beskattning innebär förslaget att ersättningen i likhet med utdelad dividend skall vara en utgift som inte får dras av i beskattningen.

När det gäller beskattningen av mottagaren, dvs. den som får dividendersättningen, skall den ledande principen vara den, att dividendersättningen ger mottagaren samma rätt till gottgörelse för bolagsskatt som han skulle ha på basis av den egentliga dividenden. Även i andra avseenden skall dividendersättningen i mottagarens beskattning behandlas på samma sätt som den dividend som den ersätter.

I beskattningen av dividend som förfaller till betalning under avtalstiden skall följaktligen flow-through -principen tillämpas. Mottagaren skall beskattas som om han själv skulle ha fått den dividend som betalas på de utlånade aktierna. För betalaren skall beskattningen i allmänhet inte påverkas av att han lyfter dividenden och vidarebefordrar den i form av dividendersättning, eftersom den gottgörelse för bolagsskatt som är för-

knippad med den dividend som han lyfter motsvarar skatten på dividenden och utbetald dividendersättning inte skall få avdras i beskattningen. Att flow-through -principen tillämpas i fråga om dividend som förfaller till betalning under avtalstiden står också i samklang med de undantagsbestämmelser vilka föreslås i beskattningen av överlåtelsevinster och vilka utgår från att en överlåtelse som baserar sig på ett avtal om återköp eller lån av värdepapper inte i den faktiska ägarens beskattning skall betraktas såsom överlåtelse.

En dividendersättning skall inte heller vara avdragbar när betalaren är en annan skattskyldig än ett bolag. Det är dock synnerligen osannolikt att fysiska personer särskilt ofta skulle uppträda såsom betalare av dividendersättning i avtal som gäller lån eller återköp av värdepapper. Dessutom kommer avtalen uppenbarligen endast i sällsynta fall att gälla aktier för vilka dividenden beskattas såsom en fysisk persons förvärvsinkomst. Dividend på börsaktier är enligt inkomstskattelagen i sin helhet kapitalinkomst och bolagen på OTC- eller mäklarlistan dimensionerar i praktiken den dividend som de delar ut så, att den i sin helhet betraktas såsom kapitalinkomst.

Låntagaren skall inte ha rätt att dra av beloppet av den nettodividend som han betalar till långgivaren ens i det fall att låntagaren under lånetiden före dividendutdelningen säljer aktierna till en tredje person och på detta sätt får skattepliktig försäljningsvinst. Om inte det belopp som motsvarar nettodividenden också i detta fall i sin helhet vore oavdragbart, skulle principen om enkelbeskattning inte förverkligas ifall aktierna köptes av någon som har rätt till gottgörelse för bolagsskatt. Med tanke på förlusten av skatteintäkter saknar det betydelse huruvida låntagaren säljer aktierna vidare eller själv lyfter dividenden och gottgörelsen. Den enda skillnaden ligger däri att skattevinsten fördelas på ett annat sätt om en tredje person deltar i arrangemanget.

Inom värdepappershandeln, investeringsverksamheten eller näringslivet i övrigt förekommer för närvarande i allmänhet inte några arrangemang än återköps- och låneavtal genom vilka rätten till dividend för dividendbetalningstidpunkten skulle överlätas på någon annan. Eftersom samma ekonomiska resultat kan uppnås även genom andra avtalsarrangemang, föreslås i propositionen att

likadana bestämmelser som de som föreslås beträffande återköps- och låneavtal också skall tillämpas på ersättningar som med stöd av andra avtal eller avtalskomplex betalas i stället för utebliven dividend när rätten till dividenden genom ett avtal för en bestämd tid eller tills vidare har överlåtits på någon annan.

De åtgärder som föreslås i avsikt att trygga enkelbeskattning av inkomsten kan kritiseras på den grunden, att en aktieägare som inte har rätt till gottgörelse för bolagsskatt i stället för gottgörelsen kan skaffa sig motsvarande ekonomiska vinning genom att sälja aktierna före dividendutdelningen och efter att denna har skett köpa motsvarande aktier till ett lägre pris, varvid han genom skillnaden mellan köpeskillingarna åtminstone partiellt drar nytta också av den gottgörelse som är förknippad med dividendutdelning. I praktiken begränsas dock möjligheterna att anlita detta tillvägagångssätt av de skatterisker och andra risker som är förknippade med det samt av kostnader och praktiska besvärligheter. En allmännyttig stiftelse kan t.ex. inte i obegränsad utsträckning sälja och köpa aktier utan att gå miste om sin skattefrihet. Jämfört med att låna ut aktierna är det för den som vill utnyttja gottgörelsen för bolagsskatt i praktiken inget verkligt alternativ att sälja aktierna och efter dividendutdelningen skaffa sig nya, och tillvägagångssättet torde inte heller för närvarande nämnvärt påverka avkastningen av bolagsskatten. Däremot vore effekten på bolagsskatten på lång sikt en helt annan om passiva aktieägare, som t.o.m. kunde ha stora portföljer, skulle ha möjlighet att utnyttja gottgörelsen genom ett sådant i praktiken riskfritt alternativ som lån av värdepapper erbjuder och så, att de praktiska åtgärderna dessutom skulle skötas av en mäklare, som skulle vidta dessa åtgärder för sina kunders räkning.

4. Propositionens verkningar

4.1. Ändringar som föreslås i beskattningen av överlåtelsevinster

Eftersom avsikten är att uppmuntra sådana parter att bli långivare och låntagare vilka hittills till följd av de påföljder som beskattningen av överlåtelsevinster medför inte har velat delta i verksamheten, minskar lagförslagen i propositionen inte skatteintäkterna.

Å andra sidan gäller förslagen också den del av verksamheten som för närvarande bedrivs trots existerande skattepåföljder. Tillförlitliga uppgifter står inte till buds för en bedömning av i vilken mån de föreslagna bestämmelserna om beskattning av överlåtelsevinster i dessa fall minskar statens skatteintäkter.

Med tanke på värdepappersmarknaden och bl.a. kostnaderna för skötseln av statens lån har förslaget många positiva effekter.

4.2. Förslag angående dividendersättningar

Verkningar som påverkar parternas situation

Långgivaren. Det nuvarande systemet innebär att det lönar sig för ett skattefritt samfund att låna ut sina aktier om samfundet får en ersättning som överstiger nettodividendens belopp. För ett bolag som betalar skatt måste ersättningen i sin tur minst motsvara summan av nettodividenden och gottgörelsen för bolagsskatt. Så länge det nuvarande systemet är i kraft kan skattebetalande bolag alltså inte tävla med skattefria samfund när det gäller låneavtal vars giltighetstid överstrider tidpunkten för dividendutdelningen.

Lagförslagen i propositionen innebär att en långgivare som får dividendersättning skall beskattas för ersättningen på samma sätt som han skulle ha beskattats för den dividend som ersättningen är avsedd att kompensera. I det exempel som refererades ovan i avsnitt 2.2. skulle hela dividendersättningen, i exemplet 100 000 mark, vara skattefri inkomst för det skattefria samfundet, men samfundet skulle å andra sidan inte heller ha rätt till gottgörelse för bolagsskatt.

Om långgivaren är ett skattebetalande bolag, skall dess skattepliktiga inkomst vara dividendersättningen, 100 000 mark, samt dessutom gottgörelsen för bolagsskatt, 38 889 mark, dvs. sammanlagt 138 889 mark, för vilket skatten skulle vara 38 889 mark. Eftersom gottgörelsen i beskattningen skall behandlas på samma sätt som en rat genom vilken förskotsskatt har uppburits hos bolaget, skulle bolagets nettoinkomst efter skatt vara 100 000 mark, dvs. densamma som det skattefria samfundets. Lagförslaget innebär alltså att ett skattefritt samfund såsom långgivare inte längre i beskattningen skall ha ett gynnsammare utgångsläge än andra samfund, utan att bägge grupperna skall ha samma ekonomiska förutsätt-

ningar att ingå avtal om lån eller återköp av aktier. Skillnaden mellan ett skattefritt och ett skattskyldigt samfund blir då den, att en ersättning som till sitt belopp överstiger dividendersättningen är skattefri inkomst för det skattefria samfundet, på samma sätt som i allmänhet alla dess inkomster.

Låntagaren. Om låntagaren inte får avdra dividendersättningen i sin beskattning, innebär detta i sin tur att utlåning inte längre automatiskt för parterna kan medföra en skattevinst, maximalt av samma storlek som gottgörelsen för bolagsskatt, utan att en vinst hos långgivaren motsvaras av en lika stor kostnad hos låntagaren. Skulle parterna t.ex. avtala om sådana lånevillkor att låntagaren utöver nettodividenden till långgivaren skall betala 5 000 mark, medför åtgärden för låntagaren en utgift på 5 000 mark, medan långgivarens inkomster ökar med samma belopp. Eftersom utgiften är avdragbar och inkomsten skattepliktig, blir nettoeffekten efter skatt 3 600 mark för en allmänt skattskyldig låntagaren eller långgivare.

I praktiken överlåter låntagare i allmänhet lånade aktier vidare. När skattevinsten nu faller bort, uppstår tilläggskostnader t.ex. för marknadsgaranter som stöder sin verksamhet på låneavtal. På motsvarande sätt blir det mindre lönsamt för den som idkar värdepappershandel för egen räkning att låna upp aktier för att sälja dem vidare före en förutsedd nedgång i aktiekursen.

Verkningar som påverkar statens skatteintäkter

De föreslagna bestämmelserna om beskattning av dividendersättning bidrar klart till att trygga skatteintäkterna.

Största delen av aktielåneverksamheten sker för närvarande genom SOM Ab. Under tiden 1.2.1997—16.10.1997 lånades aktier till ett värde av sammanlagt 2.840 miljoner mark. Av detta lånades 43 % genom avtal, vars giltighetstid överskred tidpunkten för dividendutdelningen. På aktierna betalades en dividend om sammanlagt 19,6 miljoner mark, vilket motsvarar en 7,6 miljoner mark som gottgörelse för bolagsskatt. Om man antar att långgivaren alltid är ett skattefritt eller utländskt samfund, dividendtagaren alltid är ett bolag som maximalt kan utnyttja de skattevinster som utlåningen medför och premien för utlåningen i medeltal utgör 0,2 procent av värdet på de aktier som lånet gäller, har verksamheten under ovan nämnda tid medfört att skatteintäkter har gått förlorade till ett belopp av drygt 6 miljoner mark.

Eftersom låneverksamheten årligen har ökat, är det dock möjligt att de skatteintäkter som utan en lagändring skulle gå förlorade under kommande år t.o.m. mångfaldigt skulle överstiga nämnda belopp.

Aktielån upptas också i viss utsträckning på annat håll än genom SOM Ab. Inga uppgifter står dock till förfogande om beloppen av dessa lån och hur de påverkar avkastningen av skatten.

5. Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts såsom tjänsteuppdrag vid finansministeriet. Under arbetet gång har ministeriet haft kontakt med Finlands Bank, skattestyrelsen, statskontoret, Nylands skatteverk, Värdepapperscentralen, Fondkommissionärsföreningen rf, Helsingfors Fondbörs Ab, SOM Ab och Bankföreningen i Finland rf.

DETALJMOTIVERING

1. Lagförslagen

1.1. Inkomstskattelagen

16 §. *Beskattning av näringssammanslutningar och deras delägare.* I propositionen föreslås att paragrafens 3 mom., som föreskriver att dividend och annan prestation som berättigar till gottgörelse för bolagsskatt skall beskattas såsom inkomst för sammanslutningens delägare, skall ändras så, att bestämmelsen också tillämpas på dividender-

sättning.

31 §. *Särskilda stadganden om naturliga avdrag.* I propositionen föreslås att till paragrafen skall fogas ett nytt 5 mom., i vilket det skall föreskrivas att dividendersättning inte är avdragbar samt definieras vad som avses med dividendersättning.

Med dividendersättning skall för det första avses en ersättning som motsvarar dividendbeloppet och som med stöd av ett avtal om återköp eller lån av aktier betalas i stället för dividenden. Vad som avses med avtal om

återköp eller lån av aktier skall definieras i ett nytt 7 mom. som föreslås fogas till 6 § lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet. Bestämmelserna om dividendersättning skall dock tillämpas på samtliga återköps- och låneavtal som avses i 31 § 5 mom., inte endast dem som uppfyller de specialvillkor som enligt 6 § 6 mom. 1—6 punkten lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet skall tillämpas i beskattningen av överlåtelsevinst.

En sådan temporär överlåtelse av rätten till dividend mot betalning av ersättning som avses i bestämmelsen kan genomföras på många olika sätt. Överlåtelsen kan t.ex. vara en överlåtelse av äganderätten till aktien, om avsikten är att den ursprunglige ägaren senare skall få tillbaka sin äganderätt. Bestämmelsen skall vara tillämplig även om återköpsvillkoret t.ex. inte är ömsesidigt förpliktande på det sätt som definitionen av återköpsavtal i nämnda 6 § 7 mom. förutsätter. En sådan temporär överlåtelse av rätten till dividend som bestämmelsen avser kan följaktligen föreligga t.ex. när avtalet föreskriver rätt men inte skyldighet att återställa äganderätten till den ursprungliga ägaren och man med ledning av prissättningen och övriga avtalsvillkor kan anta att rätten kommer att utövas.

Det normala är att rätten till dividend tillhör aktieägaren. Om betalningen av dividendersättning grundar sig på ett återköps- eller låneavtal, är det uttryckligen aktieägaren som överlåter sin rätt till dividend. Rätten till dividend kan dock också överlåtas av någon annan, som annars än i egenskap av aktieägare, t.ex. med stöd av ett förordnande i testamente, har rätt till dividenden och rätt att överlåta rätten till denna vidare.

Såsom dividendersättning skall betraktas en ersättning som motsvarar dividendens belopp, dvs. beloppet av den nettodividend exklusive gottgörelse för bolagsskatt som dividendersättningen är avsedd att kompensera. Såsom dividendersättning skall alltså inte betraktas t.ex. eventuella övriga prestationer som under benämningen premie eller annan gottgörelse betalas till långivaren utöver den ersättning som han får för nettodividenden.

Enligt den andra meningen i 5 mom. skall dividendersättning anses ha blivit betald även om ingen separat överenskommelse om betalning av sådan har ingåtts. Bestämmelsen innebär framför allt ett förtydligande.

Bestämmelsen om att dividendersättning inte är avdragbar kunde annars medföra oklarhet om hur beskattningen sker när någon separat överenskommelse om betalning av dividendersättning inte har ingåtts t.ex. av den anledningen att avtalet omfattar förpliktelser i motsatt riktning. En säljare som genom ett återköpsavtal temporärt får köpeskillingen i sin besittning betalar t.ex. vanligtvis en gottgörelse med karaktär av ränta till köparen genom att betala ett återköpspris som överstiger det ursprungliga försäljningspriset. När dividend under avtalets giltighetstid förfaller till betalning på de aktier som avtalet avser, kan återköpspriset beroende på avtalstidens längd, räntesatsen och dividendbeloppet överstiga det ursprungliga försäljningspriset trots att avsikten har varit att säljaren skall få ersättning för dividenden. Även om parterna i ett sådant fall inte särskilt har kommit överens om betalning av dividendersättning, skall det enligt lagförslaget dock vara möjligt att anse att köparen till säljaren i dividendersättning har betalt ett belopp som motsvarar nettodividenden. Bestämmelsen hindrar också parterna att medvetet kringgå bestämmelserna om dividendersättning, eftersom de annars kunde avtala om en sådan totalprissättning av avtalet som innebär att ersättningen göms undan.

40 §. *Kapitalinkomstandelen av inkomstandel för delägare i näringsammanslutningar.* I paragrafens 3 mom. hänvisas till 16 § 3 mom. Eftersom en ändring av 16 § föreslås, skall också hänvisningen ändras i enlighet därmed.

42 §. *Kapitalinkomstandelen av dividender från andra bolag än börsbolag.* Till paragrafen föreslås fogas ett nytt 4 mom., som föreskriver att dividendersättningen skall uppdelas i förvärvs- och kapitalinkomst enligt samma regler som den dividend som dividendersättningen är avsedd att kompensera.

1.2. Lagen om beskattning av begränsat skattskyldig för inkomst och förmögenhet

3 §. I lagförslaget föreslås att paragrafens 2 mom. skall ändras så, att lagens bestämmelser om dividend på motsvarande sätt skall tillämpas på sådan dividendersättning som avses i inkomstskattelagen.

I de överenskommelser som Finland för undvikande av dubbelbeskattning har ingått med främmande stater avser de artiklar som

gäller dividend i allmänhet bl.a. sådan inkomst av aktier och annan inkomst som enligt lagstiftningen i det land där det utbetalande bolaget har sitt hemvist i beskattningen behandlas på samma sätt som inkomst av aktier. Dividendersättning skall betraktas såsom sådan annan inkomst. På dividendersättning som från Finland betalas till en person eller ett samfund med hemvist i ett land med vilket Finland har ett dubbelbeskattningsavtal skall enligt 1 § 3 mom. tillämpas vad avtalet föreskriver om beskattning av dividend.

1.3. Lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet

6 §. Till paragrafen föreslås fogas nya 6 och 7 mom. om de undantag som skall tillämpas i beskattningen av överlåtelse av värdepapper när överlåtelsen sker för fullgörandet av återköps- eller låneavtal som avses i nämnda moment. Om överlåtelsen grundar sig på ett avtal som uppfyller vissa föreskrivna villkor, skall överlåtelsen i den faktiska ägarens beskattning inte betraktas såsom överlåtelse.

Förslaget innebär att långgivaren i ett avtal om lån av värdepapper eller säljaren i ett avtal om försäljning av värdepapper med återköpsvillkor inte skall anses få skattepliktig inkomst när värdepapperen överlämnas till låntagaren eller köparen eller anskaffningsutgift när värdepapperen återlämnas. I inkomstbeskattningen skall de värdepapper som avtalet gäller i alla avseenden fortfarande betraktas såsom långgivarens eller säljarens tillgångar så, att inte heller anskaffningsutgiften förändras.

Om långgivaren får ersättning för lånet, skall denna enligt de allmänna bestämmelserna i inkomstskattelagen vara skattepliktig inkomst för honom, samtidigt som ersättningen i allmänhet är avdragbar utgift för betalaren, dvs. låntagaren. Skillnaden mellan den ursprungliga köpeskillingen i återköpsavtalet och ett högre återköpspris är en gottgörelse av räntekarakter för det belopp som säljaren har disponerat under avtalstiden. I beskattningen skall den i allmänhet vara avdragbar utgift för säljaren och skattepliktig inkomst för köparen, om inte annat följer av 31 § 5 mom. sista meningen, som gäller dividendersättning.

Undantagen från de vanliga reglerna om

beskattning av överlåtelsevinst skall endast gälla den faktiska ägarens beskattning. Även om överlämnandet av aktierna till den som enligt avtalet är låntagare eller köpare inte i den faktiske ägarens beskattning skall betraktas såsom överlåtelse, skall det dock från mottagarens synpunkt anses vara frågan om ett fång, på basis av vilket en anskaffningsutgift uppstår för honom. Denna anskaffningsutgift skall avdras när värdepapperen överläts till tredje man eller återlämnas till den ursprungliga ägaren. När värdepapperen återlämnas, skall det för låntagaren eller köparen anses vara frågan om en överlåtelse som medför uppkomst av försäljningsinkomst, trots att återlämnandet inte i den faktiske ägarens beskattning betraktas såsom överlåtelse. Om avtalet gäller lån av värdepapper, skall enligt högsta förvaltningsdomstolens ovan nämnda avgörande 1996:1266 såsom anskaffningsutgift samt skattepliktigt överlåtelsepris vid återlämnandet i låntagarens beskattning betraktas värdepapperens gängse värde vid lånuttagningstidpunkten.

Undantaget från normal beskattning av överlåtelsevinster skall gälla återköps- och låneavtal som uppfyller de villkor som föreskrivs i momentets 1— 6 punkter.

I momentets 1 punkt föreslås villkor som gäller arten av de värdepapper som kan vara föremål för avtalet. Undantagsbestämmelserna skall tillämpas endast när avtalet gäller värdepapper som är föremål för offentlig handel. Av de värdepapper som hänförs till eget kapital kommer endast i fråga börsvärdepapper och andra marknadsvärdepapper vilka är föremål för sådan annan offentlig handel som avses i 1 kap. 3 § värdepappersmarknadslagen, dvs. för närvarande de värdepapper som är upptagna på Helsingfors Fondbörs Ab:s OTC- eller mäklarlista.

Av de värdepapper som hänförs till främmande kapital skall de komma i fråga som avses i 1 kap. 2 § 1 mom. 2 punkten värdepappersmarknadslagen, dvs. masskuldebrevslån och därmed jämförliga galdenärsförbindelser som är avsedda att sättas i omlopp bland allmänheten tillsammans med flera andra likalydande förbindelser. Förutom masskuldebrev som har utjudits för teckning av allmänheten och som förfaller till betalning senare än ett år efter att de emitterades kan även galdenärsförbindelser som förfaller tidigare än ett år efter att de emitterades komma i fråga, t.ex. statens galdenärsförbindelser, bankcertifikat som emit-

teras av depositionsbankerna och Finlands Bank, kommuncertifikat som emitteras av kommunerna samt företagscertifikat som emitteras av företagen.

I fråga om värdepapper i främmande kapital krävs dessutom att de skall vara överförda till värdeandelssystemet. För att centraliserad clearing av avtalen hos en clearingsorganisation skall vara möjlig på det sätt som föreskrivs i 5 punkten, måste aktierna i praktiken vara överförda till värdeandelssystemet. Det är tills vidare inte känt att man i Finland skulle ha för avsikt att ordna clearing av andra avtal om lån eller återköp av värdepapper i främmande kapital än sådana som har överförts till värdeandelssystemet. I synnerhet när det gäller lån som upptas för att avvärja leveransstörningar vore leveranstiden för värdepapper som inte har överförts till värdeandelssystemet ofta alltför lång.

Enligt 26 § 2 mom. lagen om värdeandelssystemet skall de ovan angivna värdepapper i främmande kapital vilka emitteras efter en tidpunkt som bestäms genom förordning överföras till värdeandelssystemet om inte finansinspektionen av särskilda skäl beviljar dispens. Någon sådan förordning som avses i momentet har dock inte utfärdats, varför överföring av dessa värdepapper till värdeandelssystemet tills vidare är frivilligt.

När det gäller börs- eller marknadsvärdepapper i eget kapital förutsätter förslaget inte uttryckligen överföring till värdeandelssystemet. Detta följer dock av 25 § 1 mom. lagen om värdeandelssystemet, enligt vilket en aktie som är föremål för sådan offentlig handel som avses i värdepappersmarknadslagen skall överföras till värdeandelssystemet. Övergångstiden går ut i slutet av 1998.

I momentets 2 punkt förutsätts att den ursprungliga ägaren enligt avtalsvillkoren skall få ersättning för värdepapperets avkastning. Detta villkor behövs särskilt för att det skall vara möjligt att specificera de dividendersättningar som betalas med stöd av avtalet.

I momentets 3 punkt föreskrivs att en myndighet skall godkänna avtalsvillkoren. Villkoren skall vara godkända av Finansinspektionen eller angivna i reglementet för ett optionsföretag eller i Värdepappersmarknadscentralens regler. Reglementet för ett optionsföretag fastställs enligt lagen om handel med standardiserade optioner och terminer av finansministeriet och värdepapperscentralens regler enligt lagen om värdean-

delssystemet av statsrådet.

I momentets 4 punkt förutsätts att värdepapperen avtalsenligt återställs till den ursprungliga ägaren. Görs inte detta, skall en överlåtelse som sker med stöd av ett låne- eller återköpsavtal beskattas enligt de allmänna bestämmelserna om beskattning av överlåtelsevinst. Parterna kan alltså inte utan skattepåföljder t.ex. ersätta vanliga värdepappersavslut med ett låneavtal så, att låntagaren försummar sin skyldighet att återställa aktierna och kompenserar avtalsbrottet med en prestation som motsvarar köpeskillingen för dessa. Dessutom skall värdepapperen återlämnas inom ett år efter den första överlåtelser. En sådan bestämd tid behövs för att det skall vara möjligt att på rätt sätt korrigera parternas beskattning om villkoret inte uppfylls. SOM Ab använder sig inte av låneavtal som är omfattar längre tid än nio månader och behov av långvarigare avtal har inte heller observerats i Värdepapperscentralens låne- eller repaverksamhet.

I ett clearingsystem som baserar sig på nettoclearing återställs värdepapperen inte nödvändigtvis i den bemärkelsen att de skulle överlämnas till kunden själv. Det skall vara möjligt att anse att värdepapperen i den bemärkelse som avses i bestämmelsen har återställts till ägaren också när låntagaren har fullgjort sin skyldighet att återställa värdepapperen genom att returnera dessa till en clearingorganisation som med stöd av sin koncession clearar avtal om lån av värdepapper eller till clearingorganisationen för clearing har överlämnat ett avtal om lån av värdepapper, ett värdepappersavslut, ett derivatinstrument eller ett annat sådant avtal som enligt clearingorganisationens regler den dag som det levereras helt eller delvis täcker förpliktelsen att återställa värdepapperen. På motsvarande sätt skall långivaren anses ha fått tillbaka värdepapperen trots att han den dag då värdepapperen skulle återställas inte har haft rätt att få tillbaka de värdepapper som låneavtalet gäller eller en del av dessa, därför att han har varit leveransskyldig enligt ett avtal om lån av värdepapper, ett värdepappersavslut, ett derivatavtal eller annat avtal som han har överlämnat till clearingorganisationen för clearing.

Enligt 5 punkten skall avtalen clearas hos en clearingorganisation som bedriver clearingverksamhet i Finland eller ett optionsföretag. Eftersom den föreslagna regleringen innebär ett väsentligt undantag från de all-

männa principerna om beskattning av överlåtelsevinst och en frestelse att eftersträva lagstridiga skatteförmåner kan vara förknippad med verksamheten, är det viktigt att den verksamhet som undantas från dessa principer står under offentlig tillsyn.

Kravet att avtalen skall clearas hos en clearingorganisation har anknytning till regeringens proposition med förslag till lagstiftning om clearingsverksamhet inom värdepappershandeln. Med clearingorganisation skall enligt värdepapperslagen avses ett aktiebolag som yrkesmässigt och regelbundet bedriver clearingverksamhet för sådana företags räkning vilka har beviljats rätt att överlämna värdepappersavslut eller andra transaktioner till clearing hos en clearingorganisation. Med clearingverksamhet skall avses bestämmande och avveckling på parternas vägnar av förpliktelser som har uppkommit genom avslut vid offentlig värdepappershandel. Med clearingverksamhet skall också avses bestämmande och avveckling av förpliktelser vilka har uppkommit genom avslut eller överlåtelser utan samband med offentlig handel och avser värdepapper som har anslutits till värdeandelssystemet eller är föremål för offentlig handel. Clearingorganisationsverksamhet skall endast få utövas av sammanslutningar som har beviljats koncession för ändamålet.

Om en clearingorganisation som idkar clearing av värdepappersavslut också bedriver clearingverksamhet i fråga om återköps- och låneavtal, skall bestämmelser härom intas i clearingorganisationens regler. Jämfört med clearingen av vanliga värdepappersavslut kan till clearing av återköps- och låneavtal såsom ytterligare åtgärder anslutas hantering av säkerheter och uppföljning av att överlåtelser i motsatt riktning fullgörs.

För närvarande är det främst Värdepapperscentralen och SOM Ab som bedriver clearing av återköps- och låneavtal på ett så yrkesmässigt och regelbundet sätt som värdepappersmarknadslagen förutsätter. Värdepapperscentralen clearar tills vidare huvudsakligen återköpsavtal som gäller masskuldebrev och kortfristiga penningmarknadsskuldebrev. SOM Ab clearar LEX-aktielåneavtal. Efter att de föreslagna ändringarna av värdepappersmarknadslagen har trätt i kraft, kan Värdepapperscentralen bedriva sin verksamhet endast om den beviljas en särskild koncession för ändamålet.

Eftersom LEX-aktielåneavtalen är sådana i

3 kap. 1 § lagen om handel med standardiserade optioner och terminer avsedda derivatinstrument som definieras i optionsföretagets reglemente och värdepappersmarknadslagens bestämmelser inte skall gälla derivatinstrument eller clearing av dessa, behöver SOM Ab inte koncession enligt värdepappersmarknadslagen för att kunna bedriva ovan nämnda clearingverksamhet. Eftersom de föreslagna skattebestämmelserna dock är avsedda att tillämpas också på LEX-aktielåneavtal, skall clearingen enligt 5 punkten få skötas såväl av clearingorganisationer som av optionsföretag.

Enligt 6 punkten skall åtgärden inte heller i bokföringen behandlas såsom överlåtelse.

I 7 mom. definieras vad som avses med återköpsavtal och låneavtal. Definitionerna skiljer sig något från de definitioner av dessa begrepp som föreslås ingå i värdepappersmarknadslagen. I värdepappersmarknadslagen skall definitionerna ingå i bestämmelser som ger värdepappersförmedlare rätt att för kunders räkning avtala om lån och återköp av värdepapper och definitioner är inte sådana att de direkt kan tillämpas i beskattningen.

Med återköpsavtal (repa) skall i värdepappersmarknadslagen avses överlåtelse av värdepapper i förening med återköpsvillkor. Termen har inte ännu någon helt given innebörd i internationellt finansiellt språkbruk. Med repa kan både avses ett avtal om försäljning av värdepapper med bindande återköpsvillkor och ett avtal som inte på ett bindande sätt förpliktar till återköp eller -försäljning, utan endast ger en återköps- eller återförsäljningsoption. Eftersom det med hänsyn till de föreslagna bestämmelserna om hur dessa avtal skall behandlas i beskattningen är av väsentlig betydelse att avtalet innehåller en bindande överenskommelse om återköp, skall återköpsavtal i inkomstbeskattningen definieras såsom avtal genom vilka värdepapper säljs med bindande återköpsvillkor. Definitionen föreslås dessutom skilja sig från värdepappersmarknadslagens definition på den punkten, att uttrycket "försäljning" föreslås bli använt i stället för uttrycken "överlåtelse" eller "överlåtelse av äganderätt". Uttrycket försäljning anger exaktare rättshandlingens karaktär och klarlägger skillnaden mellan en repa och ett avtal om lån av värdepapper, som i motsats till värdepappersmarknadslagens definition av sådana avtal skall beskrivas såsom överlåtelse av

äganderätt till värdepapper.

I värdepappersmarknadslagen beskrivs ett avtal om lån av värdepapper såsom ett försträckningsavtal, för att avtalets obligationsrättsliga karaktär bättre skall framgå. Till sin skatterättsliga karaktär är lån av värdepapper dock på samma sätt som återköpsavtal ett avtal om överlåtelse av äganderätten till värdepapper, dock så, att det i propositionen föreslås att de allmänna bestämmelserna om beskattning av överlåtelsevinst inte skall tillämpas på överlåtelser som sker med stöd av sådana avtal. Eftersom de föreslagna skattebestämmelserna är avsedda att tillämpas också på LEX-aktielåneavtal, vilka i egenskap av derivatinstrument inte omfattas av värdepappersmarknadslagen, skall värdepapperslån i inkomstbeskattningen definieras på ett annat sätt än i värdepappersmarknadslagen så, att med lån av värdepapper avses avtal genom vilka ägaren av värdepapperen mot annat vederlag än köpeskillingen för dessa för en bestämd tid överlåter äganderätten till värdepapperen till den andra avtalsparten, som efter nämnda tid är skyldig att återställa värdepapperen till den ursprungliga ägaren.

16 §. I lagförslaget föreslås att till paragrafen skall fogas en ny 6 punkt, som föreskriver att dividendersättning inte skall vara avdragbar i beskattningen av inkomst av näringsverksamhet.

1.4. Lagen om gottgörelse för bolagsskatt

1 §. I paragrafen föreslås att paragrafens 5 och 6 mom. skall ändras så, att lagens bestämmelser om dividend och dividendtagare skall tillämpas också på dividendersättning och mottagare av sådan ersättning. Inom systemet med gottgörelse för bolagsskatt skall dividendersättningen följaktligen i alla avseenden behandlas enligt samma bestämmelser och principer som de som tillämpas i fråga om egentlig dividend.

En med tanke på propositionens målsättningar väsentlig förändring jämfört med nuläget är att i lagförslaget föreslås att mottagaren av dividendersättning på basis av den dividendersättning som han har fått under skatteåret skall ha rätt till gottgörelse för bolagsskatt under samma förutsättningar som den egentliga dividenden skulle ha gett honom rätt till sådan gottgörelse. Därför skall bl.a. bestämmelserna om oanvänd gottgörel-

se tillämpas på samma sätt vare sig gottgörelsen ansluter sig till dividendersättning eller egentlig dividend.

Att dividendersättning jämföras med egentlig dividend innebär också att på en utbetalare av dividendersättning skall tillämpas vad lagen föreskriver om bolag som delar ut dividend och att bestämmelserna om dividend som bolaget har beslutat utdela skall tillämpas också i fråga om utbetald dividendersättning. I utbetalarens beskattning skall dividendersättningen bl.a. beaktas vid kalkyleringen av inkomstskattens minimibelopp och betalning av dividendersättning skall också kunna resultera i att kompletteringskatt påförs. För verkställandet av beskattningen skall den som betalar dividendersättning på samma sätt som den som betalar dividend ge en årsanmälan till skatteverket. Anmälan skall uppta de dividendersättningar som han har betalt under kalenderåret.

1.5. Lagen om beskattningsförfarande

15 §. *Utomståendes allmänna skyldighet att lämna inkomstuppgifter.* Till paragrafens 5 mom. föreslås fogas bestämmelser om en clearingorganisations, ett optionsföretags och en värdepappersförmedlares skyldighet att lämna uppgifter. För clearingorganisationer och optionsföretag skall uppgiftsskyldigheten omfatta avtal om återköp eller lån av värdepapper i eget kapital vilka har clearats hos organisationen eller företaget, dividendersättningar som baserar sig på sådana avtal samt utbetalare och mottagare av dividendersättningar. Uppgifterna skall alltså lämnas för sådana avtal om lån eller återköp av aktier vilka är i kraft vid tidpunkten för utbetalningen av dividenden. En värdepappersförmedlare skall ge motsvarande uppgifter om avtal som han har ingått för en kunds räkning, eftersom clearingorganisationen inte i dessa fall nödvändigtvis vet vem som egentligen är part i avtalet. I ett sådant fall är det från clearingorganisationens synpunkt tillräckligt att organisationen ger uppgifterna specificerade enligt clearingmedlem eller förmedlare. Såsom dividendersättning skall då uppges den dividend per aktie som enligt bolagsstämmans beslut skall betalas för ifrågavarande aktieslag.

Har parterna i ett avtal om återköp eller lån av aktier enligt 6 § 6 mom. 2 punkten

förslaget till ändring av lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet kommit överens om att den ursprunglige ägaren skall få ersättning för aktiens avkastning under avtalstiden, är det med hänsyn till skattetillsynen tillräckligt att clearingorganisationen eller optionsföretaget meddelar vilka avtal om återköp eller lån av ifrågavarande aktieslag som var i kraft vid dividendutdelningstidpunkten samt vilka som hade rätt att få dividendersättning och vilka som skyldiga att betala sådan ersättning. Uppgifter om enskilda avtal behövs däremot inte. I fråga om avtal som en förmedlare har ingått för en kunds räkning skall förmedlarna ge behövliga uppgifter om utbetalare och mottagare av dividendersättning.

1.

Lag

om ändring av inkomstskattelagen

I enlighet med riksdagens beslut *ändras* i inkomstskattelagen av den 30 december 1992 (1535/1992) 16 § 3 mom. och 40 § 3 mom., samt *fogas* till 31 § ett nytt 5 mom. och till 42 §, sådan den lyder delvis ändrad i lagarna 1465/1994 och 1126/1996, ett nytt 4 mom. som följer:

16 §

Beskattning av näringsammanslutningar och deras delägare

Vid beräkningen av en näringsammanslutnings inkomst skall inte beaktas dividender, i 31 § 5 mom. avsedda dividendersättningar, räntor eller vinstandelar som sammanslutningen har förvärvat i Finland och som är förknippade med rätt till gottgörelse för bolagsskatt, ej heller därtill ansluten gottgörelse för bolagsskatt. Sådana dividender, dividendersättningar, räntor, vinstandelar och gottgörelser för bolagsskatt som avses ovan skall fördelas för beskattning som delägarnas inkomst enligt de andelar som dessa har av sammanslutningens resultat.

31 §

Särskilda stadganden om naturliga avdrag

Avdragbara utgifter är inte ersättningar

2. Ikraftträdande

Lagarna avses träda i kraft så snart som möjligt efter att de har antagits och blivit stadfästa.

Bestämmelserna om dividendersättning skall tillämpas på dividendersättning som erhålls den dag då lagen träder i kraft eller därefter.

Bestämmelserna i 6 § 6 och 7 mom. lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet skall tillämpas på överlåtelser som sker med stöd av avtal som har ingåtts den dag då lagen trädde i kraft eller därefter.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

som till sitt belopp motsvarar dividenden för aktier och som den skattskyldige enligt ett avtal om återköp eller lån av aktier eller ett annat sådant avtal eller flera avtal vilka tillsammans utgör en helhet har betalt i stället för dividenden och genom vilka rätten till dividenden för viss tid eller tills vidare har övergått på den skattskyldige (*dividendersättning*). Dividendersättning anses ha blivit betald även om ingen separat överenskommelse om betalning av sådan har ingåtts.

40 §

Kapitalinkomstandelen av inkomstandel för delägare i näringsammanslutningar

När den kapitalinkomstandel som avses i 1 och 2 mom. beräknas, skall också beaktas sådana till sammanslutningens näringsverksamhet eller jordbruk hörande dividender, dividendersättningar, räntor, vinstandelar och gottgörelser för bolagsskatt som enligt 16 § 3 mom. har fördelats som inkomst för sam-

manslutningens delägare.

dividend skall också tillämpas på dividendersättning som någon erhåller i stället för dividend samt därtill ansluten gottgörelse för bolagsskatt.

42 §

Kapitalinkomstandelen av dividender från andra bolag än börsbolag

Denna lag träder i kraft den 199 .
Lagen tillämpas på dividendersättningar som erhålls den dag då lagen träder i kraft eller därefter.

Vad som ovan i 1—3 mom. föreskrivs om

2.

Lag

om ändring av 3 § lagen om beskattning av begränsat skattskyldig för inkomst och förmögenhet

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 11 augusti 1978 om beskattning av begränsat skattskyldig för inkomst och förmögenhet (627/1978) 3 § 2 mom., sådant detta lyder i lag 1242/1988 som följer:

3 §

lag föreskriver om dividend.

Angående ränta på andelskapital, vinstandel av placeringsfond samt dividendersättning som avses i 31 § 5 mom. inkomstskattelagen gäller i tillämpliga delar vad denna

Denna lag träder i kraft den 199 .
Lagen tillämpas på dividendersättningar som erhålls den dag då lagen träder i kraft eller därefter.

3.

Lag

om ändring av 6 och 16 § lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 24 juni 1968 om beskattning av inkomst av näringsverksamhet (360/1968) 16 § 5 punkten, sådan den lyder i lag 1539/1992, samt *fogas* till 6 §, sådan den lyder delvis ändrad i lagarna 130/1987, 661/1989, 1164/1990, 1224/1994 och 926/1996 samt nämnda lag 1539/1992, nya 6 och 7 mom. och till 16 §, sådan den lyder i lag 859/1981 och delvis ändrad i nämnda lagar 1164/1990 och 1539/1992, en ny 6 punkt som följer:

6 §

En överlåtelse av värdepapper mellan parterna i ett avtal om återköp eller lån av värdepapper skall inte i den första säljarens eller långivarens beskattning betraktas såsom överlåtelse, om överlåtelsen sker för fullgörandet av avtalet och

1) avtalet gäller börsvärdepapper eller marknadsvärdepapper i eget kapital, till värdeandelsystemet överfört masskuldebrevslån eller därmed jämförliga gäldenärsförbindelser som avses i 1 kap. 2 § 1 mom. 2 punkten värdepappersmarknadslagen (495/1989) och som erbjuds allmänheten för teckning,
2) den ursprungliga ägaren enligt avtals-

villkoren skall få ersättning för värdepappersrets avkastning under avtalstiden,

3) finansinspektionen har godkänt avtalsvillkoren eller dessa har angivits i reglementet för ett optionsföretag som avses i lagen om handel med standardiserade optioner och terminer (772/1988) eller reglerna för den värdepapperscentral som avses i lagen om värdeandelssystemet (826/1991),

4) värdepapperen avtalsenligt återställs till den ursprunglige ägaren inom ett år efter den första överlåtelsen,

5) avtalen clearas hos en clearingorganisation som i Finland bedriver clearingverksamhet i fråga om värdepapper eller hos ett optionsföretag som avses i lagen om handel med standardiserade optioner och terminer, och

6) den skattskyldige inte i sin bokföring har behandlat transaktionen såsom överlåtelse.

Med avtal om återköp av värdepapper avses i 6 mom. avtal genom vilka värdepapper säljs med bindande återköpsvillkor och med avtal om lån av värdepapper avtal genom vilka ägaren av värdepapperen mot annat

vederlag än köpeskillingen för dessa för en bestämd tid överlåter äganderätten till värdepapperen till den andra avtalsparten, som efter nämnda tid är skyldig att återställa motsvarande värdepapper till den ursprunglige ägaren.

16 §

Såsom utgifter för inkomstens förvärvande eller bibehållande anses inte:

5) böter eller parkeringsbot, överlastavgifter eller andra motsvarande betalningspåföljder av straffkaraktär,

6) dividendersättning som avses i 31 § 5 mom. inkomstskattelagen.

Denna lag träder i kraft den 199 .

Lagens 6 § 6 och 7 mom. tillämpas på överlåtelser som sker med stöd av avtal som ingås den dag då lagen träder i kraft eller därefter.

Lagens 16 § 6 punkt tillämpas på dividendersättningar som erhålls den dag då lagen träder i kraft eller därefter.

4.

Lag

om ändring av 1 § lagen om gottgörelse för bolagsskatt

I enlighet med riksdagens beslut

ändras 1 § 3 och 4 mom. lagen den 29 december 1988 om gottgörelse för bolagsskatt (1232/1988), sådana dessa lyder i lag 925/1996 som följer:

1 §

Stadgandena om dividend i denna lag tillämpas även på dividendersättning som avses i 31 § 5 mom. inkomstskattelagen (1535/1992) samt ränta, vinstandel, återbetalning och återbäring som avses i 2 mom.

Stadgandena om dividendtagare i denna lag tillämpas även på dem som får dividendersättning som avses i 31 § 5 mom. inkomstskattelagen eller ränta, vinstandel, återbetalning eller återbäring som avses i 2 mom. samt på ett sådant samfund med hemort i en stat tillhörande Europeiska ekonomiska samarbetsområdet som har ett fast driftsställe i Finland till vilket de aktier som

avkastar dividenden faktiskt är knutna. Stadgandena tillämpas också på delägare i en sammanslutning som avses i inkomstskattelagen, om den dividend eller i 31 § 5 mom. inkomstskattelagen avsedda dividendersättning som sammanslutningen får och den ränta, vinstandel, återbetalning eller återbäring som avses i 2 mom. anses vara skattepliktig inkomst för delägarna vid inkomstbeskattningen.

Denna lag träder i kraft den 199 .

Lagen tillämpas på dividendersättningar som erhålls den dag då lagen träder i kraft eller därefter.

5.

Lag**om ändring av 15 § lagen om beskattningsförfarande**

I enlighet med riksdagens beslut fogas till 15 § lagen den 18 december 1995 om beskattningsförfarande (1558/1995), sådan den lyder delvis ändrad i lag 1127/1996, ett nytt 5 mom., varvid nuvarande 5 och 6 mom. blir nya 6 och 7 mom. som följer:

15 §

Utomståendes allmänna skyldighet att lämna inkomstuppgifter

En clearingorganisation som avses i värdepappersmarknadslagen och ett optionsföretag som avses i lagen om handel med standardiserade optioner och terminer skall tillstålla skatteförvaltningen för beskattningen behövliga uppgifter om avtal som gäller återköp eller lån av värdepapper i eget kapital och

som organisationen eller företaget har clearat, dividendersättningar som avses i 31 § 5 mom. inkomstskattelagen och som betalas med stöd av dylika avtal samt om utbetalare och mottagare av sådana dividendersättningar. Uppgifter som avses i detta moment skall också en värdepappersförmedlare lämna angående återköps- och låneavtal som han har ingått för sina kunders räkning.

Denna lag träder i kraft den 199 .

Helsingfors den 7 november 1997

Republikens President

MARTTI AHTISAARI

Minister Jouko Skinnari

1.

Lag**om ändring av inkomstskattelagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i inkomstskattelagen av den 30 december 1992 (1535/1992) 16 § 3 mom. och 40 §
3 mom., samt
fogas till 31 § ett nytt 5 mom. och till 42 §, sådan den lyder delvis ändrad i lagarna
1465/1994 och 1126/1996, ett nytt 4 mom. som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

16 §

*Beskattning av näringsammanslutningar
och deras delägare*

Vid beräkningen av en näringsammanslutnings inkomst skall inte beaktas dividender, räntor eller vinstandelar som sammanslutningen har förvärvat i Finland och som är förknippade med rätt till gottgörelse för bolagsskatt, ej heller därtill ansluten gottgörelse för bolagsskatt. Sådana dividender, räntor, vinstandelar och gottgörelser för bolagsskatt som avses ovan skall fördelas för beskattning som delägarnas inkomst enligt de andelar som dessa har av sammanslutningens resultat.

Vid beräkningen av en näringsammanslutnings inkomst skall inte beaktas dividender, i 31 § 5 mom. avsedda dividendersättningar, räntor eller vinstandelar som sammanslutningen har förvärvat i Finland och som är förknippade med rätt till gottgörelse för bolagsskatt, ej heller därtill ansluten gottgörelse för bolagsskatt. Sådana dividender, dividendersättningar, räntor, vinstandelar och gottgörelser för bolagsskatt som avses ovan skall fördelas för beskattning som delägarnas inkomst enligt de andelar som dessa har av sammanslutningens resultat.

31 §

Särskilda stadganden om naturliga avdrag

Avdragbara utgifter är inte ersättningar som till sitt belopp motsvarar dividenden för aktier och som den skattskyldige enligt ett avtal om återköp eller lån av aktier eller ett annat sådant avtal eller flera avtal vilka tillsammans utgör en helhet har betalt i stället för dividenden och genom vilka rätten till dividenden för viss tid eller tills vidare har övergått på den skattskyldige (*dividendersättning*). Dividendersättning anses ha blivit betald även om ingen separat överenskommelse om betalning av sådan har ingåtts.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

40 §

Kapitalinkomstandelen av inkomstandel för delägare i näringssammanslutningar

När den kapitalinkomstandel beräknas som avses i 1 och 2 mom. skall också beaktas sådana till sammanslutningens näringsverksamhet eller jordbruk hörande dividender, räntor, vinstandelar och gottgörelser för bolagsskatt som enligt 16 § 3 mom. har fördelats som inkomst för sammanslutningens delägare.

När den kapitalinkomstandel som avses i 1 och 2 mom. beräknas, skall också beaktas sådana till sammanslutningens näringsverksamhet eller jordbruk hörande dividender, *dividendersättningar*, räntor, vinstandelar och gottgörelser för bolagsskatt som enligt 16 § 3 mom. har fördelats som inkomst för sammanslutningens delägare.

42 §

Kapitalinkomstandelen av dividender från andra bolag än börsbolag

Vad som ovan i 1—3 mom. föreskrivs om dividend skall också tillämpas på dividendersättning som någon erhåller i stället för dividend samt därtill ansluten gottgörelse för bolagsskatt.

Denna lag träder i kraft den 199 .
Lagen tillämpas på dividendersättningar som erhålls den dag då lagen träder i kraft eller därefter.

2.

Lag**om ändring av 3 § lagen om beskattning av begränsat skattskyldig för inkomst och förmögenhet**

I enlighet med riksdagens beslut ändras i lagen den 11 augusti 1978 om beskattning av begränsat skattskyldig för inkomst och förmögenhet (627/1978) 3 § 2 mom., sådant detta lyder i lag 1242/1988 som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

3 §

Angående ränta på andelskapital och vinstandel av placeringsfond gäller i tillämpliga delar vad denna lag stadgar om dividend.

Angående ränta på andelskapital, vinstandel av placeringsfond *samt dividendersättning som avses i 31 § 5 mom. inkomstskat-*

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

telagen gäller i tillämpliga delar vad denna lag föreskriver om dividend.

Denna lag träder i kraft den 199 .
Lagen tillämpas på dividendersättningar som erhålls den dag då lagen träder i kraft eller därefter.

3.

Lag

om ändring av 6 och 16 § lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet

I enlighet med riksdagens beslut ändras i lagen den 24 juni 1968 om beskattning av inkomst av näringsverksamhet (360/1968) 16 § 5 punkten, sådan den lyder i lag 1539/1992, samt fogas till 6 §, sådan den lyder delvis ändrad i lagarna 130/1987, 661/1989, 1164/1990, 1224/1994 och 926/1996 samt nämnda lag 1539/1992, nya 6 och 7 mom. och till 16 §, sådan den lyder i lag 859/1981 och delvis ändrad i nämnda lagar 1164/1990 och 1539/1992, en ny 6 punkt som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

6 §

En överlåtelse av värdepapper mellan parterna i ett avtal om återköp eller lån av värdepapper skall inte i den första säljarens eller långivarens beskattning betraktas såsom överlåtelse, om överlåtelsen sker för fullgörandet av avtalet och

1) avtalet gäller börsvärdepapper eller marknadsvärdepapper i eget kapital, till värdeandelssystemet överfört masskuldebrevslån eller därmed jämförliga gäldenärsförbindelser som avses i 1 kap. 2 § 1 mom. 2 punkten värdepappersmarknadslagen (495/1989) och som erbjuds allmänheten för teckning,

2) den ursprungliga ägaren enligt avtalsvillkoren skall få ersättning för värdepapprets avkastning under avtalstiden,

3) finansinspektionen har godkänt avtalsvillkoren eller dessa har angivits i reglementet för ett optionsföretag som avses i lagen om handel med standardiserade optioner och terminer (772/1988) eller reglerna för den värdepapperscentral som avses i lagen om värdeandelssystemet (826/1991),

4) värdepapperen avtalsenligt återställs till

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

den ursprunglige ägaren inom ett år efter den första överlåtelsen,

5) avtalen clearas hos en clearingorganisation som i Finland bedriver clearingverksamhet i fråga om värdepapper eller hos ett optionsföretag som avses i lagen om handel med standardiserade optioner och terminer, och

6) den skattskyldige inte i sin bokföring har behandlat transaktionen såsom överlåtelse.

Med avtal om återköp av värdepapper avses i 6 mom. avtal genom vilka värdepapper säljs med bindande återköpsvillkor och med avtal om lån av värdepapper avtal genom vilka ägaren av värdepapperen mot annat vederlag än köpeskillingen för dessa för en bestämd tid överlåter äganderätten till värdepapperen till den andra avtalsparten, som efter nämnda tid är skyldig att återställa motsvarande värdepapper till den ursprunglige ägaren.

16 §

Såsom utgifter för inkomstens förvärvande eller bibehållande anses inte:

5) böter eller parkeringsbot, överlastavgifter eller andra motsvarande betalningspåföljder av straffkaraktär.

5) böter eller parkeringsbot, överlastavgifter eller andra motsvarande betalningspåföljder av straffkaraktär,

6) dividendersättning som avses i 31 § 5 mom. inkomstskattelagen.

Denna lag träder i kraft den 199 .

Lagens 6 § 6 och 7 mom. tillämpas på överlåtelser som sker med stöd av avtal som ingås den dag då lagen träder i kraft eller därefter.

Lagens 16 § 6 punkt tillämpas på dividendersättningar som erhålls den dag då lagen träder i kraft eller därefter.

4.

Lag**om ändring av 1 § lagen om gottgörelse för bolagsskatt**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras 1 § 3 och 4 mom. lagen den 29 december 1988 om gottgörelse för bolagsskatt (1232/1988), sådana dessa lyder i lag 925/1996 som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §

Stadgandena om dividend i denna lag tillämpas även på ränta, vinstandel, återbetalning och återbäring som avses i 2 mom.

Stadgandena om dividendtagare i denna lag tillämpas även på dem som får ränta, vinstandel, återbetalning eller återbäring som avses i 2 mom. samt på ett sådant samfund med hemort i en stat tillhörande Europeiska ekonomiska samarbetsområdet som har ett fast driftställe i Finland till vilket de aktier som avkastar dividend faktiskt är knutna. Stadgandena tillämpas också på delägare i en sammanslutning som avses i inkomstskattelagen (1535/1992), om den dividend som sammanslutningen får och den ränta, vinstandel, återbetalning eller återbäring som avses i 2 mom. anses vara skattepliktig inkomst för delägarna vid inkomstbeskattningen.

Stadgandena om dividend i denna lag tillämpas även på *dividendersättning som avses i 31 § 5 mom. inkomstskattelagen (1535/1992) samt ränta, vinstandel, återbetalning och återbäring som avses i 2 mom.*

Stadgandena om dividendtagare i denna lag tillämpas även på dem som får *dividendersättning som avses i 31 § 5 mom. inkomstskattelagen eller ränta, vinstandel, återbetalning eller återbäring som avses i 2 mom. samt på ett sådant samfund med hemort i en stat tillhörande Europeiska ekonomiska samarbetsområdet som har ett fast driftsställe i Finland till vilket de aktier som avkastar dividenden faktiskt är knutna. Stadgandena tillämpas också på delägare i en sammanslutning som avses i inkomstskattelagen (1535/1992), om den dividend eller i 31 § 5 mom. inkomstskattelagen avsedda dividendersättning som sammanslutningen får och den ränta, vinstandel, återbetalning eller återbäring som avses i 2 mom. anses vara skattepliktig inkomst för delägarna vid inkomstbeskattningen.*

*Denna lag träder i kraft den 199 .
Lagen tillämpas på dividendersättningar som erhålls den dag då lagen träder i kraft eller därefter.*

5.

Lag**om ändring av 15 § lagen om beskattningsförfarande**

I enlighet med riksdagens beslut fogas till 15 § lagen den 18 december 1995 om beskattningsförfarande (1558/1995), sådan den lyder delvis ändrad i lag 1127/1996, ett nytt 5 mom., varvid nuvarande 5 och 6 mom. blir nya 6 och 7 mom. som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

15 §

Utomståendes allmänna skyldighet att lämna inkomstuppgifter

En clearingorganisation som avses i värdepappersmarknadslagen och ett optionsföretag som avses i lagen om handel med standardiserade optioner och terminer skall tillstålla skatteförvaltningen för beskattningen behövliga uppgifter om avtal som gäller återköp eller lån av värdepapper i eget kapital och som organisationen eller företaget har clearat, dividendersättningar som avses i 31 § 5 mom. inkomstskattelagen och som betalas med stöd av dylika avtal samt om utbetalare och mottagare av sådana dividendersättningar. Uppgifter som avses i detta moment skall också en värdepappersförmedlare lämna angående återköps- och låneavtal som han har ingått för sina kunders räkning.

Denna lag träder i kraft den 199 .

